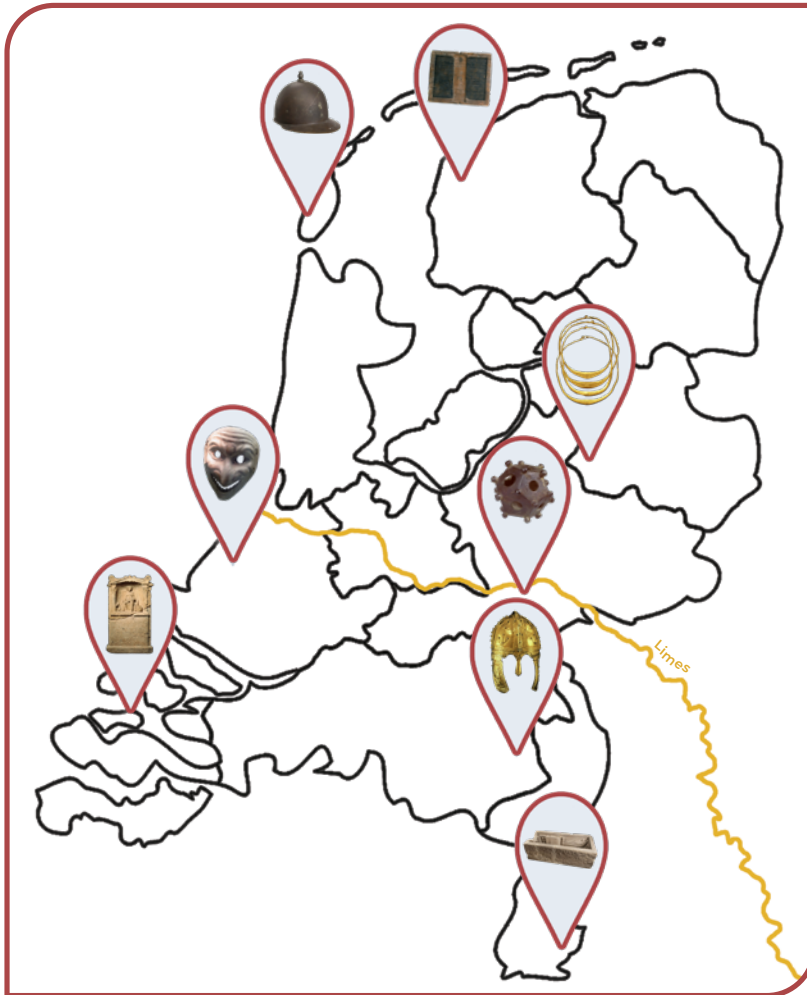

Romeinse schatten uit Nederlandse bodem

Antwoordblad

Deel 1. Antwoorden 'Vindplaats gezocht'

Deel 2. Antwoorden werkbladen met vragen

Vraag 1.

1a. Eigen antwoord. Het is misschien vervelend dat we niet alles zeker weten, maar het maakt het werk van een archeoloog ook spannend. Het mooie van archeologie is dat er steeds weer nieuwe informatie bij komt. Dat maakt het mogelijk om onderscheid te maken tussen de dingen je vrij zeker weet, en die je minder zeker weet.

1b. We kunnen er helaas niet van uitgaan dat alle teksten uit de Romeinse tijd ook echt waar zijn. Caesar heeft zijn succesvolle overwinningen tegen de barbaarse Kelten waarschijnlijk flink overdreven om indruk te maken in Rome. Toch zijn de teksten ook waardevolle bronnen. Archeologen kunnen de informatie die erin staat over het leven in de Romeinse tijd in onze omgeving gebruiken om ontdekkingen die ze doen beter te kunnen verklaren.

Vraag 2.

2a. Bij de Romeinse helm van Texel ontbreken de wangkleppen en de beugel aan de voorkant. De wangkleppen beschermden de oren en de beugel ving slagen van een zwaard op.

2b. Eigen antwoord.

2c. Dat is zeker belangrijk. Het landschap zag er vroeger anders uit dan tegenwoordig en dat gold niet alleen voor de Waddeneilanden. Het westen en het noorden van Nederland bestond bijvoorbeeld in de Romeinse tijd voor een groot deel uit moeras. Voor een archeoloog is dat belangrijke informatie. Aan het landschap kun je zien waar mensen in die tijd wel of niet konden wonen. Op die plekken is de kans ook veel groter dat je in de bodem archeologische vondsten tegenkomt.

Romeinse schatten uit Nederlandse bodem

Antwoordblad

Vraag 3.

3a. Eigen antwoord.

3b. Als je het niet weet is het slim om onderzoek naar het voorwerp te gaan doen.

- Je kunt het voorwerp goed bekijken en opschrijven wat je al weet en wat je ziet aan het voorwerp (hoe oud denk je dat het is, is het een gebruiksvoorwerp, waar heb je het gevonden enzovoorts).
- Je kunt vragen aan de eigenaar van het voorwerp of die er iets over kan vertellen. Als er geen eigenaar is, kun je vragen aan mensen uit je omgeving of die weten wat het is, bijvoorbeeld je (groot)ouders of je leerkracht.
- Als je wat informatie verzameld hebt kun je andere bronnen gebruiken om te zoeken of je het voorwerp kunt vinden, bijvoorbeeld op internet of in boeken.

3c. Eigen antwoord.

Vraag 4.

4a. Eigen antwoord.

Het is heel lastig voor een archeoloog om te zeggen wat klopt over het leven van deze dame. Als je kijkt naar hoe de kist eruitziet en naar de voorwerpen die er in lagen kun je er vrij zeker van zijn dat de vrouw rijk was. Want alleen rijke mensen werden in een sarcofaag begraven. Sommige dingen zijn bijna zeker, bijvoorbeeld dat ze in een villa in de buurt woonde. Maar je kunt bijvoorbeeld niet zeggen of ze kinderen had en of ze getrouwd was. We weten ook niet of ze Romeins was of niet. Het zou goed kunnen dat ze van luxe meubels hield en graag op de bank lag. Maar dat kun je niet zeker weten. Het is eigenlijk best weinig hè, wat archeologen zeker weten dat klopt over het leven van deze vrouw.

4b. Rijke mensen konden zo'n dure, mooi versierde sarcofaag betalen. De rijken kregen veel voorwerpen mee in hun graf, arme mensen veel minder of helemaal niet. De rijken lieten soms ook beelden van zichzelf maken en lieten inscripties over zichzelf beitelen in altaren en grafstenen. En ook in historische bronnen komen bijna alleen de belangrijke mensen voor – en dat zijn precies weer die rijken.

Vraag 5.

5a. Eigen antwoord.

5b. Voorwerpen uit de Romeinse tijd die je in de grond vindt zijn van de vinder en van de eigenaar van de plek waar je het vindt. Als je in je eigen tuin iets vindt, mag je dat zelf houden. Ook mag je het aan iemand anders verkopen. Maar er zijn wel bepaalde regels:

- Elk voorwerp dat je vindt en waar je het hebt gevonden moet je laten weten aan de overheid. Hiervoor moet je een speciaal formulier invullen. Zij bekijken of het nodig is om het verder te laten onderzoeken.
- Je mag je niet overal zomaar gaan graven in de grond om voorwerpen te zoeken. Op sommige plekken is het helemaal verboden om te graven en op andere plekken mag je maximaal 30 cm diep graven.

Vraag 6.

6a. Het mooie is dat archeologen met al deze antwoorden rekening houden. Maar antwoord b en d zijn het meest waarschijnlijk.

6b. Het is niet zeker waarom mensen deze schatten hebben begraven en achtergelaten. Het zou best kunnen dat mensen het goud hebben verstoppt voor de vijand. In sommige periodes was het erg onrustig. Misschien werden er toen huizen geplunderd en gingen mensen op de vlucht. Maar het goud kan ook in de grond zijn gestopt als een offer voor de goden.

Romeinse schatten uit Nederlandse bodem

Antwoordblad

Vraag 7.

7a. Eigen antwoord.

Archeologen denken dat het er misschien hing omdat ze dachten dat ze zo de boze geesten waar ze toen in geloofden buiten de deur konden houden. Of misschien leek het masker wel juist op een van de goden die door de Romeinen werden vereerd.

7b. Antwoord b en c.

Vraag 8.

8.a.

Enkele verschillen zijn bijvoorbeeld:

Nehalennia is links zittend en rechts staand afgebeeld. Links staat een mand met fruit op de grond, rechts staat haar voet op een schip. De tekst op de altaren is niet hetzelfde en de vorm van de altaren is verschillend. Links kijkt de hond naar beneden en rechts kijkt de hond omhoog.

Enkele overeenkomsten zijn bijvoorbeeld:

Nehalennia is afgebeeld met dezelfde kleding, een jurk en een omslagmantel om haar schouders. Ook haar kapsel is hetzelfde. Op beide afbeeldingen staat er links een hond. Ze heeft een mandje in haar linkerhand.

8b. Dit kun je zien aan een stuk van een schip dat op het rechteraltaar is afgebeeld. Ze staat er met haar voet op.

8c. Dat weten archeologen bijvoorbeeld door:

- de brokstukken en bouwmaterialen goed te bestuderen.
- op zoek te gaan naar informatie over tempels uit de Romeinse tijd.
- te kijken naar voorbeelden van andere tempels uit de Romeinse tijd in onze omgeving.